

Socialnämnden 2022-09-26

Yttrande över motion om att alla äldreboenden ska ha tillagningskök, att det ska finnas flera rätter att välja på och att krav på detta ska ställas vid såväl upphandling som nybyggnation

Ärende

Eva Lindman Marko och Siv Sahlström har för Centerpartiets räkning inlämnat en motion rubricerad ”Motion om att alla äldreboenden ska ha tillagningskök, att det ska finnas flera rätter att välja på och att krav på detta ska ställas vid såväl upphandling som nybyggnation”

Kommunstyrelsen har remitterat motionen till socialnämnden med begäran om svar.

I tjänsteutlåtandet har socialförvaltningen redogjort för aktuell situation kring tillagningskök på de vård- och omsorgsboenden som ingår i Danderyds kommuns LOV.

Idag finns krav i aktuellt förfrågningsunderlag inom LOV vård- och omsorgsboende att den enskilde ska kunna välja på två rätter vid ett av huvudmålen.

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden antar förslaget yttrande till kommunstyrelsen över motion om att alla äldreboenden ska ha tillagningskök, att det ska finnas flera rätter att välja på och att krav på detta ska ställas vid såväl upphandling som nybyggnation.

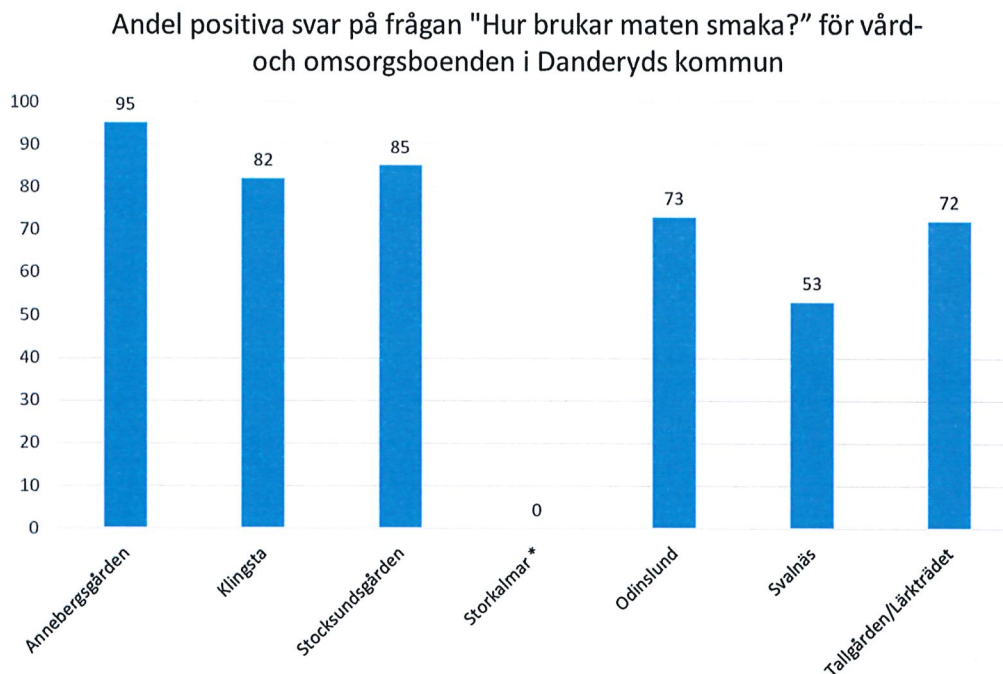
Socialförvaltningens utredning

Socialförvaltningen har i sin omvärldsanalys granskat Öppna jämförelsen – Vad tycker de äldre om äldreomsorgens resultat för 2022 som publicerades på Socialstyrelsens webbplats 2022-06-22. I enkäten har äldre och/eller närstående som bor eller har koppling till anhörig som bor på ett vård- och omsorgsboende svarat på frågan ”Hur brukar maten smaka?” samt ”Upplever du att måltiderna på ditt äldreboende är en trevlig stund på dagen?”.

Jonas Sundling

Nedan resultat för Danderyds kommun presenteras för de vård- och omsorgsboenden som geografiskt ligger inom Danderyds kommun såväl för samtliga vård- och omsorgsboenden som ingår i kommunens LOV i jämförelse med de tidigare fastställda jämförelsekommunerna Lomma, Vellinge, Lidingö, Österåker, Täby, Solna, Vallentuna, Sollentuna, Stockholm, Nacka, Tyresö och Sundbyberg.

Brukarbedömning 2022 Danderyds kommuns valbara vård- och omsorgsboenden enligt LOV

*Storkalmar har färre än 7 svarande i enkäten varför inget resultat presenteras.

Av de verksamheter som redovisas ovan har Annebergsgården, Klingsta och Stocksundsgården tillagningskök. Storkalmar har inget tillagningskök och får sin mat levererad men tillagar tillbehören på plats i mindre kök på respektive avdelning där det även finns möjligheter till bakning.

Odinslund får sin mat levererad kall till verksamheten och värms på plats. Det finns mindre kök på respektive avdelning där enklare tillredning av mat och möjligheter till bakning finns.

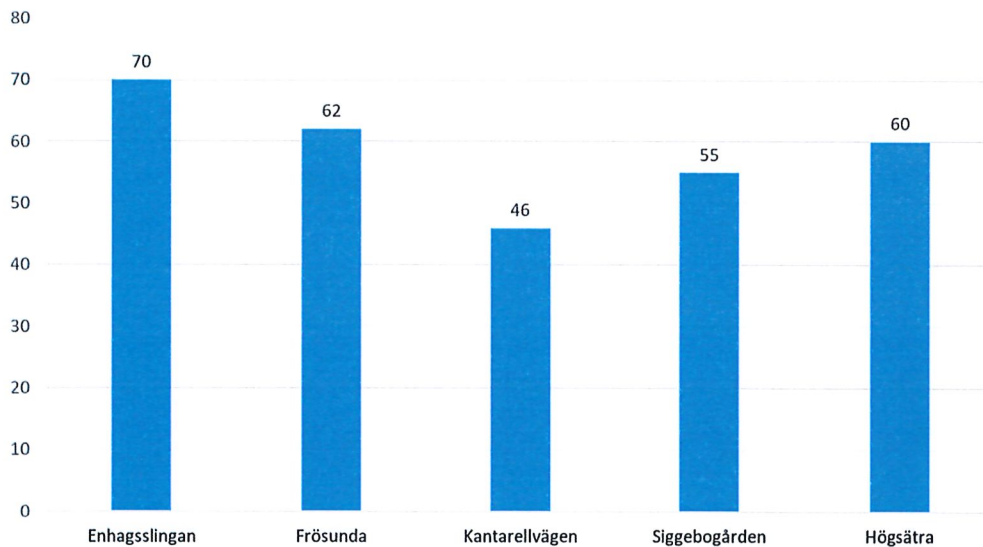
Svalnäs och Tallgården/Lärkrådet har båda tillagningskök i fastigheten som dock ej är i drift. Verksamheterna får lunch levererad varm och middagen

Jonas Sundling

levereras kall till boendena. Det finns mindre kök på respektive avdelning där möjligheter till uppvärmning och enklare tillredning av mat och bakning finns.

Andel positiva svar på frågan "Hur brukar maten smaka?" för vård- och omsorgsboenden utanför kommunen som ingår i Danderyds kommun LOV

Enhagsslingan har mindre kök på respektive avdelning där de tillreder mat som levereras som halvfabrikat till verksamheten. Det finns även möjlighet till bakning i dessa kök.

Frösunda har kök på respektive avdelning där de tillagar viss mat och tillbehör. Mat levereras kyld eller fryst beroende på produkt och värms på verksamheten. I avdelningsköken finns även möjligheter till bakning.

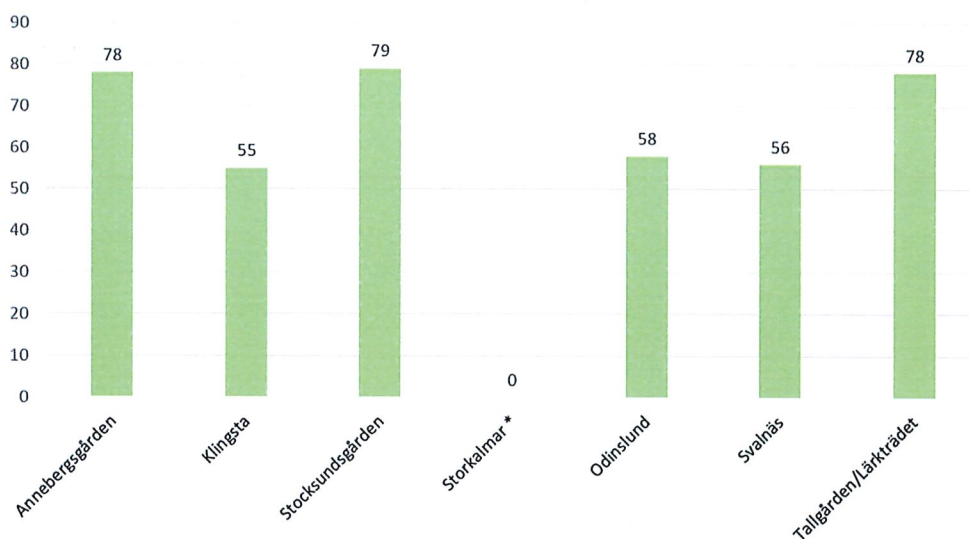
Kantarellvägen har tillagningskök på respektive avdelning där de både tillagar viss mat från grunden men även halvfabrikat som leveras till verksamheten och även har möjligheter till bakning.

Siggebogården har mottagningskök där ris, potatis, kokta grönsaker och sallad tillagas. Övrig mat levereras varm till verksamheten. Varje avdelning har mindre kök där det finns möjligheter till bakning.

Högsåtra har ett tillagningskök som även levererar mat till Siggebogården.

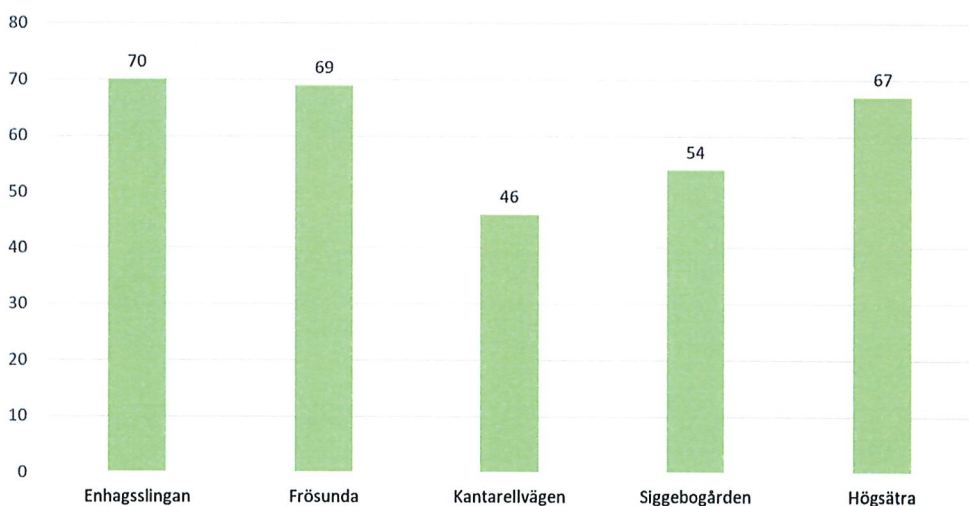
Jonas Sundling

Andel positiva svar på frågan "Upplever du att måltiderna på ditt äldreboende är en trevlig stund på dagen?" för vård- och omsorgsboenden i Danderyds kommun

*Storkalmar har färre än 7 svarande i enkäten varför inget resultat presenteras.

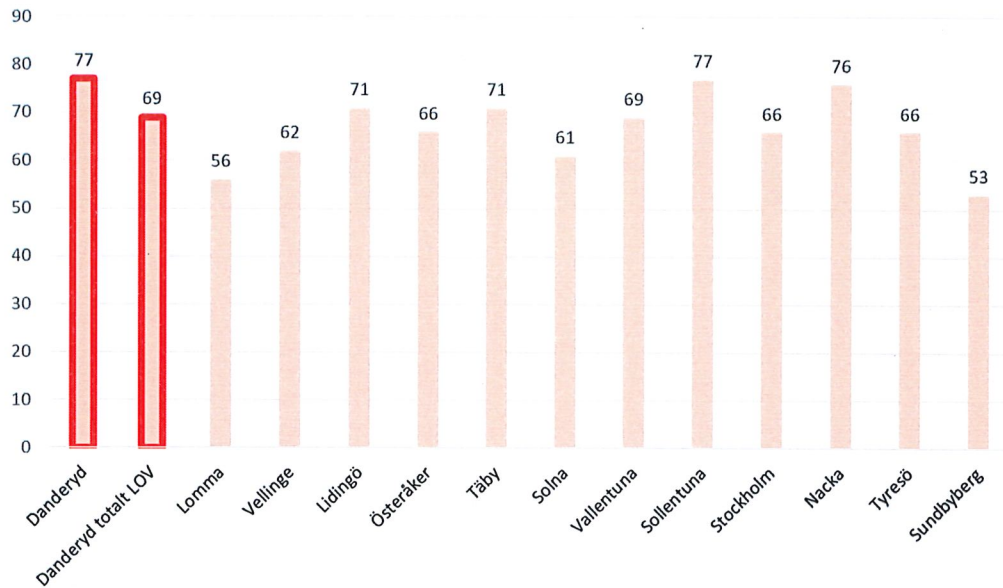
Andel positiva svar på frågan "Upplever du att måltiderna på ditt äldreboende är en trevlig stund på dagen?" för vård- och omsorgsboenden utanför kommunen som ingår i Danderyds kommun LOV

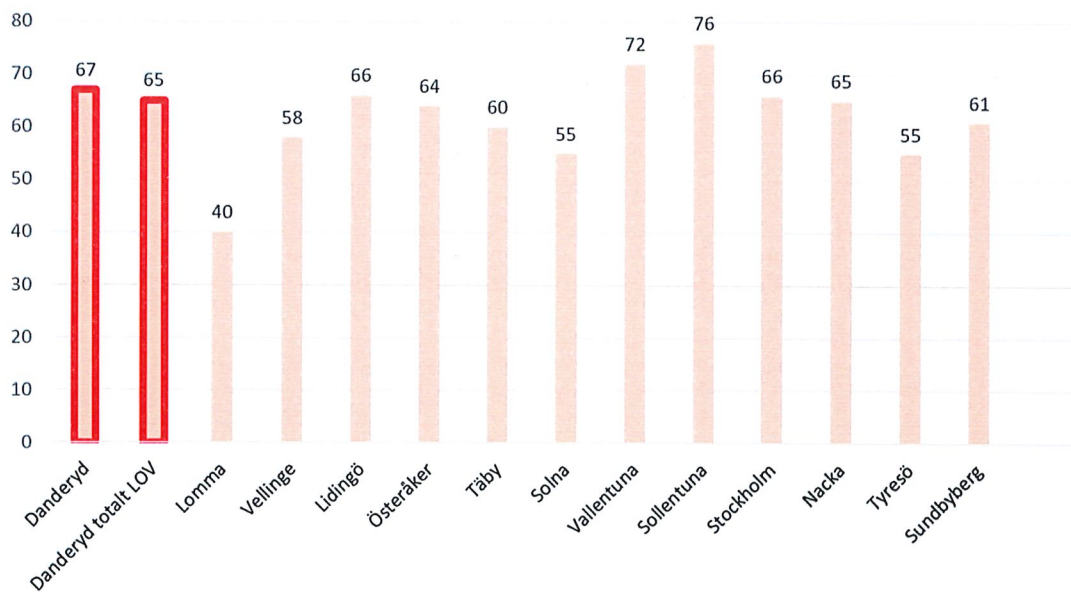
Jonas Sundling

Brukarbedömning 2022 jämfört med Danderyds kommuns jämförelsekommuner

Andel positiva svar på frågan "Hur brukar maten smaka?" jämförelse mellan kommuner

Andel positiva svar på frågan "Upplever du att måltiderna på ditt äldreboende är en trevlig stund på dagen?" jämförelse mellan kommuner

Jonas Sundling

Av tjänsteutlåtandet framgår vilka vård- och omsorgsboenden inom Danderyds kommuns valbara verksamheter inom LOV som har egna tillagningskök och vilka verksamheter som får sin mat levererad färdiglagad alternativt som halvfabrikat samt om maten levereras varm eller kall till verksamheten.

Hur stor andel av verksamheterna i jämförelsekommunerna som har egna tillagningskök eller får sin mat levererad till verksamheten finns inte kunskap om vid upprättande av detta tjänsteutlåtande.

Definitioner olika typer av kök

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har definierat olika typer av kök enligt nedan i det stöd som finns för egenkontrollprogram för olika typer av kök på deras webbplats.

Tillagningskök

Kök med hög tillredningsgrad utrustat för att tillaga hela måltider på plats och som i huvudsak tillagar mat till en lokal restaurang eller matsal. Tillagningskök kan även leverera mat till enheter i direkt anslutning till köket eller till flera olika, geografiskt spridda enheter. Ofta tillagas huvudkomponenten i tillagningsköket och mottagningsköket kompletterar med resterande måltidstillbehör. Alternativt levereras måltiden komplett till ett serveringskök eller till exempel till ordinärt boende inom äldreomsorgen.

Mottagningskök

Kök med begränsad tillredning av livsmedel som tar emot, serverar eller distribuerar huvudkomponenterna och tillbehör till måltiden från ett tillagningskök. Mottagningskök tillagar ofta potatis, ris, pasta och sallad. Ett mottagningskök kan ta emot varm, kyld eller fryst mat för vidare beredning. Mottagningsköket kan ha lokal restaurang eller matsal i anslutning till köket.

Avdelningskök

För de mindre kök som finns på vård- och omsorgsboendens avdelningar finns ingen definition motsvarande texten ovan. Dessa kök beskrivs mer användas för tillredning av frukost och mellanmål. Det finns dock rekommendationer för hur eventuell annan livsmedelshantering och tillagning ska ske.

Jonas Sundling

Krav i nuvarande förfrågningsunderlag

Nedan text är direkt tagen från aktuellt förfrågningsunderlag för LOV vård- och omsorgsboende i Danderyds kommun.

4.19 Kost

Utföraren ska tillhandahålla näringsriktig heldygnskost vilket innebär frukost, lunch, middag, mellanmål och kvällsmål. Den enskilde ska kunna välja på två rätter till ett av huvudmålen. Måltiderna ska serveras jämnt fördelade över dygnet och nattfastan får inte överstiga 11 timmar. Om den enskilde vill ha något extra mellanmål ska denne ha tillgång till det. Den enskildes behov eller önskemål om särskild kost utifrån hälsoskäl eller tro, ska respekteras samt den enskildes önskemål om att äta i avskildhet eller vid annan tidpunkt. Måltiderna serveras i den enskildes lägenhet eller i en gemensam matsal där måltidsmiljön har stor betydelse för aptiten.

Näringsberäkningar för måltiderna som levereras ska medsändas eller upprättas av utföraren om denne lagar maten på plats. Dietist ska finnas tillgänglig för verksamheten. Utföraren ska följa rutiner för livsmedelshygien och ha grundläggande kunskaper i matlagning och/ eller näringslära.

Socialförvaltningens yttrande

Av tjänsteutlåtandet framgår det idag finns vård- och omsorgsboenden inom kommunen LOV som har tillagningskök såväl som att det finns verksamheter som får sin mat levererad till verksamheten.

I jämförelsen med de sedan tidigare utvalda jämförelsekommunerna placerar sig Danderyds kommun på en delad förstaplats för andelen positiva svar på frågan "Hur brukar maten smaka?" för de verksamheter som ligger inom kommunens geografiska område. Inkluderar man samtliga valbara verksamheter inom kommunens LOV placerar sig Danderyds kommun på en delad femteplats.

Andelen positiva svar kopplat till frågan "Upplever du att måltiderna på ditt äldreboende är en trevlig stund på dagen?" jämfört med jämförelsekommunerna placerar sig Danderyds kommun på en tredjeplats för de verksamheter som ligger inom kommunens geografiska område. Inkluderar man samtliga valbara verksamheter inom kommunens LOV placerar sig Danderyds kommun även för denna fråga på en delad femteplats.

Av resultatet framgår tydligt att andelen brukare i högre grad svarat positivt på frågan "Hur brukar maten smaka?" på de vård- och omsorgsboenden som har egna tillagningskök. Dock är skillnaden inte lika tydlig på om detta kan

Jonas Sundling

likställas med om de äldre upplever att måltiderna är en trevlig stund på dagen.

Socialförvaltningen bedömer dock att det avsevärt kan försvåra för förvaltningen att säkerställa de antal platser som bedöms behövas i Danderyds kommun om krav på tillagningskök på samtliga vård och omsorgsboenden införs.

Odinslund och Storkalmars vård- och omsorgsboenden har idag inte tillgång till tillagningskök. Det är även högst oklart om det är möjligt att bygga tillagningskök som lever upp till det regelverk och den lagstiftning som finns för detta i dessa lokaler.

Svalnäs har ett tillagningskök men har valt att inte ha det i drift, det är idag högst oklart om de skulle öppna upp tillagningsköket för att tillgodose Danderyds kommuns krav på detta eller om de helt enkelt väljer att sälja sina platser till andra kommuner som godkänner matleveranser.

Tallgården/Lärkträdet har ett tillagningskök i anslutning till sina lokaler som enligt uppgift aldrig tagits i bruk och det är oklart om lokalen för tillagningsköket ingår i nuvarande hyra för fastigheten.

Tittar man på övriga vård- och omsorgsboenden som är valbara inom Danderyds kommun LOV så har Enhagsplingan, Frösunda och Siggebogårdens vård och omsorgsboenden inte tillagningskök idag, med tanke på hur få personer från Danderyds kommun som bor på dessa verksamheter är det osannolikt att de skulle kvarstå i Danderyds LOV om krav på tillagningskök infördes.

Förvaltningen bedömer det som oklart om Kantarellvägens avdelningskök är att betrakta som tillagningskök i dess rätta bemärkelse.

Förvaltningen har inget att erinra emot att ställa krav på möjlighet att välja på två rätter för både lunch och middag men vill ändå påtala att detta kan innebära en kostnadsökning för utförarna och kan skapa utmaningar med eventuella avtal som redan är reglerade utifrån nuvarande krav.

Tilläggas bör göras att i samband med tidigare avtalsuppföljningar har samtliga utförare bekräftat att den enskilde alltid kan erbjudas alternativ mat till samtliga mål om denne inte skulle önska något av de alternativ som erbjuds.

Ekonomiska konsekvenser

Som underlag för detta tjänsteutlåtande har uppgifter inhämtats från ett projekt som genomfördes 2007-2008 då ett tillagningskök byggdes i anslutning till Tallgårdens vård- och omsorgsboende. Total kostnad för detta projekt uppgick till 2,6 milj. kronor.

Jonas Sundling

Britt-Marie Ekström, socialdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande yttrande över motion om att alla äldreboenden ska ha tillagningskök, att det ska finnas flera rätter att välja på och att krav på detta ska ställas vid såväl upphandling som nybyggnation.
2. Yttrande över motion om att alla äldreboenden ska ha tillagningskök, att det ska finnas flera rätter att välja på och att krav på detta ska ställas vid såväl upphandling som nybyggnation.
3. Motion om att alla äldreboenden ska ha tillagningskök, att det ska finnas flera rätter att välja på och att krav på detta ska ställas vid såväl upphandling som nybyggnation. KS 2022/0261

Expedieras
Kommunstyrelsen